Чужого горя не буває

Олена Москаленко

Під час заняття учні зможуть попрацювати з віртуальною виставкою у поєднанні з місцевим матеріалом. Матеріал переміг у конкурсі розробок у 2020 році.

Мета:
визначити, чим міг бути обумовлений вибір людини в умовах реалізації політики нацизму; проаналізувати історії Праведників народів світу та Праведників Бабиного Яру у столиці та в іншій місцевості / іншому регіоні (на Полтавщині); спонукати учнів до пошукової діяльності та усвідомлення змісту загальнолюдських цінностей.

Очікувані результати:
після цього заняття учні зможуть:
• пояснити терміни "Праведник народів світу", "Праведник Бабиного Яру";
• проаналізувавши відео, фото та текстові документи, розповідати історії порятунку людей в період нацистської окупації, Голокосту;
• зробити власні висновки про важливість збереження пам’яті про кожну людину;
• сформулювати власну думку щодо цінності людського життя та важливості морального вибору.

Тривалість: 45-90 хвилин.

Формат: заняття, виховна година.

Необхідні матеріали:
мультимедійне обладнання, доступ до інтернету, віртуальна виставка «Бабин Яр: пам'ять на тлі історії».

План заходу

Крок 1. Актуалізація знань

Розпочніть з цитати нижче та короткого пояснення терміну "Праведник народів світу".

"*Ці люди були для нас, євреїв, променем світла в суцільній темряві, повертали віру в людину, створену за подобою Божою. Пам'ять про них повсякчас залишиться у серці та історії єврейського народу*» (Д-р Іцхак Арад, Яд Вашем).

"Хасидей умот ха-олам" – так в Ізраїлі назвали тих неєвреїв, які, ризикуючи власним життям, рятували євреїв у страшні часи Голокосту. В перекладі з івриту це означає "праведники серед народів світу".

Попросіть учнів прочитати довідкову інформацію віртуальної виставки (розділ "Праведники Бабиного Яру", додаток 1) та доповнити Ваше вступне пояснення.

Крок 2. Робота в групах та її обговорення

Об'єднайте учнів у 4 групи. Запропонуйте учням відшукати стенди з фотографіями Праведників (додаток 2), ознайомитися з конкретними фотокартками (наприклад, Олени Гаврилової, Валентини Березльової, родини Бобровських, Ганни Венгловської), та зробити припущення про наступне:

- який соціальний статус міг бути у Праведників та врятованих;
- який міг бути їхній вік та можливі професії;
- які могли бути стосунки між цими людьми;
- чи складно мало було прийняти рішення про порятунок, враховуючи ті умови, в яких вони опинилися.

Через 5-7 хвилин дайте можливість кожній групі висловити свою думку, а потім розкажіть історії цих людей (додаток 3).

Крок 3. Продовження роботи в групах

Запитайте в учнів, що їм відомо про допомогу та переховування євреїв в роки війни на території рідного краю. Запропонуйте групам підготувати повідомлення про це (на прикладах конректних історій), скориставшись авторським онлайн-довідником «Праведники народів світу Полтавщини» (додаток 4). Через 7-10 хвилин попросіть презентувати коротку розповідь про те, що вони дізналися з матеріалів (до 3 хвилин на кожну групу).

Крок 4. Обговорення результатів групової роботи

Попросіть учнів *(на основі того, про що вони дізналися)* виділити основні способи порятунку євреїв під час німецької окупації, а також охарактеризувати основні мотиви рятівників.

Зверніть особливу увагу на той факт, що окупаційна влада жорстоко карала цивільне населення за допомогу та переховування євреїв.

Крок 5. Підбиття підсумків. "Відкритий мікрофон"

Попросіть учнів висловити свою думку щодо слів Віталія Нахмановича (розділ "Праведники Бабиного Яру", додаток 5) про те, що саме пам'ять про Праведників ми маємо забрати з собою в майбутнє.

Крок 6. Домашнє завдання

Запропонуйте учням проаналізувати слова Елі Візеля: *«У ті часи всюди був морок. Здавалося, що й на небесах і на землі всі ворота співчуття закрилися. Вбивця вбивав і євреї помирали, а зовнішній світ або був співучасником або залишався осторонь. Лише у небагатьох вистачило*

мужності не залишатися байдужими. Ці нечисленні чоловіки і жінки були уразливими, наляканими, безпорадними - що відрізняло їх від своїх співгромадян? Чому їх було так мало? Пам'ятайте: найбільше жертву ранить не жорстоке гнобителя, а безчестя спостерігача ... Не дайте, нарешті, забути, що завжди наступає момент вибору ... І тому ми повинні знати про цих хороших людей, що допомагали євреям під час Катастрофи. Ми повинні вчитися у них і пам'ятати їх з вдячністю і надією» .

Також запропонуйте учнями написати коротке повідомлення чи есе на тему: "Чи може кожен з нас зробити свій внесок в те, щоб пам'ять про Праведників народів світу і жертв Голокосту жила і ставала відома широкому загалу людей?" Зверніть увагу учнів на поняття "агенти пам'яті" - це допоможе їм у підготовці.

Додаток 1

РОЗДІЛ "ПРАВЕДНИКИ БАБИНОГО ЯРУ" - ДОВІДКА

Посилання на текстову довідку щодо теми.

Посилання:
http://memory.kby.kiev.ua/main.html#ua:P,pan,1,0,0:node14,83

(Джерело: Віртуальна виставка "Бабин Яр: пам'ять на тлі історії")

Додаток 2

РОЗДІЛ "ПРАВЕДНИКИ БАБИНОГО ЯРУ" - ФОТО

Посилання на серію стендів з фотографіями віртуальної виставки

Посилання:
http://memory.kby.kiev.ua/main.html#ua:O,righteous,1,0,0:node14,83

(Джерело: Віртуальна виставка "Бабин Яр: пам'ять на тлі історії")

Додаток 3

ВИБРАНІ ІСТОРІЇ ПРАВЕДНИКІВ (О.ГАВРИЛОВОЇ, В.БЕРЕЗЛЬОВОЇ, РОДИНИ БОБРОВСЬКИХ, Г. ВЕНГЛОВСЬКОЇ)

Посилання на довідкову інформацію про Праведників

Посилання:
http://www.kby.kiev.ua/_kiosk_pravedniki/righteous.html

(Джерело: Комітет «Бабин Яр»)

Додаток 4

ОНЛАЙН-ДОВІДНИК "ПРАВЕДНИКИ НАРОДІВ СВІТУ ПОЛТАВЩИНИ"

Посилання на список Праведників

Посилання:
http://righteous-poltava.biz.ht/список-праведників/

(Джерело: Онлайн-довідник "Праведники народів світу Полтавщини")

Додаток 5

РОЗДІЛ "ПРАВЕДНИКИ БАБИНОГО ЯРУ" - ВІДЕОЦИТАТА

Посилання на відеокоментарі (екскурсію) В. Нахмановича

Посилання:
http://memory.kby.kiev.ua/main.html#ua:P,pan,0,0,0:node14,83

(Джерело: Віртуальна виставка "Бабин Яр: пам'ять на тлі історії")